

Gellerup-indianerne

af Lotte Jensen

Gellerup i Århus, Danmarks største samlede boligbebyggelse. Bebyggelsen består af store betonblokke. Hovedparten af indbyggerne betegnes fra det offentliges side normalt som resource-svage.

Området har de seneste år udgjort et slaraffenland for »projektkulturen«, i erkendelse af, at den måde man normalt arbejder med sociale klienter indenfor det sociale område er utilstrækkelig og ineffektiv. Der har været mange »igangsættende« og »forebyggende« projekter i området – men uden at man kan opvise de store resultater.

Gellerup er overbefolket af professionelle behandlere og igangsættere – alle ansat i kortere perioder. Dette indebærer manglende mulighed for fortsat kontinuitet i arbejdet med beboerne.

Denne særlige livsform, som Thomas Højrup kalder »lønarbejderlivsformen«, afspejler sig i den måde de offentlige ansatte forholder sig til beboernes situation og problemer. Man anskuer de unge og dermed også de løsningsforslag man tilbyder ud fra egne forstillinger:

»De unge har den samme drøm som alle andre mennesker, nemlig den at få et ordentligt sted at bo, en sød kone, børn, 3-2-1 sofaarrangement, arbejde m.v.».

Problemet er imidlertid, at de unge hver gang de bliver sendt i arbejde ikke er i stand til eller interesserede i at

passé det. Hver gang de får deres eget værelse bliver de smidt ud på grund af larm, fester, mange overnattende ...

Den »søde kone« ender som enlig mor, – kort sagt kan man få en oplevelse af skruen uden ende.

Den manglende forståelse for den enkelte klients særlige kultur – livsform – og kampen mellem forskellige livsformer virker konfliktskabende i højere grad end den forebygger eller udvikler den enkeltes livssituation.

En anderledes socialpolitik ville i stedet tage udgangspunkt i de værdier og normer der ligger til grund for den særlige delkultur den enkelte er en del af. Der arbejdes i højere grad med de ressourcer, ideer og visioner klienten er i besiddelse af, end det forhold at vedkommende til stadighed mislykkes.

Et eksempel på et anderledes projektarbejde, der har taget højde for livsformernes betydning for den enkeltes identitet, selvforståelse og selvværd er arbejdet med selvstyrende ungdomsgrupper i Gellerup.

Fra fritidsvejlederens rapport om arbejdet er følgende uddrag taget:

»Rock musik er en central faktor i ungdomskulturen, så jeg startede med at arrangere en Rock-Cafe med et blandet repertoire fra Heavy Metal til Teenage-Rock.

Der kom en masse den første aften, og i løbet af aftenen gik jeg rundt og spurgte om nogen ville være med til at arrangere den næste Rock-Cafe?

Det var der mange der ville, og vi har nu i fællesskab arrangeret fire af slagsen samt en sommer Rock-festival med stor succes.

Under disse musikarrangementer kom jeg i kontakt med den hårde indercirkel i ungdomsmiljøet. På spørgsmålet om hvad de egentlig kunne tænke sig af fritidsaktiviteter, lød det samstemmende og med stor styrke: »Et sted hvor vi kan være os selv, og hvor der ikke er pædagoger«.

De unge har nu stiftet en forening med 36 medlemmer, hvis opgave det er at arbejde på at tilvejebringe et sådan værested.

Jeg forsøger at hjælpe dem, men det er meget svært, idet de offentlige myndigheder ikke er interesseret i at komme denne gruppe i møde, fordi de er for kriminelle – man tror simpelthen ikke på, at de vil kunne administrere det.

Man forsøger ovenikøbet at forbyde dem at danne deres egen forening, hvilket tangerer brud på den danske grundlov, der giver alle uanset race, religion eller anden overbevisning tilladelse til at danne egne selvstændige foreninger.

I forbindelse med dette har vi en stor »mødevirksomhed«, ligesom vi på forskellige andre måder tilbringer meget tid sammen med fodbold, fester, hytte-ture, og senest en videoproduktion om dem selv under arbejdstitlen: »Mit liv som hund«.

Gennem samværet med de unge er mine værdiforestillinger og normer langsomt men sikkert begyndt at ændre sig, og jeg forstår nu bedre, hvorfor de traditionelle socialpædagogiske tiltag ikke rigtig virker på gruppen: hele deres identitet ligger i gruppetilhørsforholdet, i det at være anderledes end

andre, i dyrkelsen af deres egen subkultur. Såvel indirekte som direkte modarbejder de derfor forskellige tiltag de udsættes for fra myndighedernes side. Fra alle sider forsøger man at splitte gruppen, smadre sammenholdet og udslette deres kultur, – men jo kraftigere man forsøger dette, des mere fasttømret bliver gruppen og des mere forankres deres egen kultur i forsøget på at overleve på egne betingelser.«

Men hvad er det da for en kultur, som disse unge repræsenterer, og hvorfor er samfundet så bange for den, at de hele tiden må forsøge at smadre den?

Der eksisterer ikke i gruppen en intellektuel bevidsthed om deres egen subkultur, men ubevidst fremtræder den gennem det stærke kropssprog/kropskultur gruppen er i besiddelse af, og som på alle måder stiller spørgsmålstegn ved det borgerlige samfund der forsøger at undertrykke dem som samfundsindivider.

Kropskulturelle karakteristika

Uniformerede

De unge bærer altid en sort lædervest med et lille diskret Dannebrogssflag – hvilket selvfølgelig indikerer, at de er racister.

Denne vest har en rituel mening for dem, idet de aldrig tager den af – heller ikke når de spiller fodbold! Den aktuelle Jønke-sag, hvor fængselsvæsnet gennem snart et år har holdt Jønke i isolation fordi han ikke vil afføre sig sin vest, er et udmærket eksempel på dette.

PER BRIAN
JENSEN OG
JIM WARMING

24 SPILDE ÅR

MUNDER UD I KONCERT

HEAVY METAL

OKKULTISME (DET UENDE)

VIL VÆRE BLANDT AFTEN'S EMNER

STED: AKTIVITETS CENTRET, GELLERUP, D.K.

EXTRA STAR ✱

TID: 11/6 - 88 LØRDAG, GRATIS ENTRÉ.

GRETHE MÖLLER
(STEF DRONNINGEN)

Læder giver styrke og sender signaler ud om s/m, magt, uovervindelig m.m. S/M undertonerne kommer klart frem i deres syn på kvinder – kvinder skal kneppes, ikke andet.

Smykker/Pynt

Mange bærer ringe med dødningehoveder, slanger etc. Virker truende, men er også effektive i slagsmål.

Læderbælter og armbånd med metalnitter, metalkæde i tegnebogen, ens knive placeret i skede i bæltet på ryggen.

Øreringe af forskellig art, en del i form af omvendte kors, fremhæver sammen med store tatoveringer – nogle professionelt lavet andre hjemmelavede – det frygtindgydende ydre.

Satanister

Mange af de unge bekender sig passivt til satanisme fordi de i den finder ritualer og myter der ligger på linie med nogle af deres egne facinationer af døden og det onde. Mange af deres smykker er symboler fra den satanistiske typologi, de tiltrækkes af mørket og månen i højere grad end af solen.

De finder ilden facinerende og tænder ofte store bål, som de sidder rundt omkring. Bålet giver næring til deres fællesskab, og gør de udenforstående usikre – derudover har det også en praktisk funktion rent varmemæssigt, da de som oftest ikke har nogle steder, hvor de kan være.

Mange interesserer sig for spiritualitet.

Vold og kriminalitet

De unge er ret voldelige, men som oftest overfor ungdomsgrupper fra andre lokalområder. På trods af, at alle bærer knive er det få gange de har været bragt i anvendelse – det drejer sig ofte om kamp for kampens egen skyld og for tilskuernes skyld, for morskabens skyld. Ligger modstanderen ned stoppes kampen som oftest af tilskuerne. Der er dog også eksempler på grovere voldsanvendelse specielt i forbindelse med indtagelse af amfetaminer/speed.

Alle er fascineret af karate og de går ofte og sparker rituelt efter hinanden – bruger gerne sparkene i kampsituationer – jo bedre man er til det, des større prestige. Den legende drengeskab er fremtrædende.

Berigelseskriminaliteten er omfattende, da de skal bruge mange penge til drugs og spiritus. Der stjæles fortrinsvis fra de rige villaer i nabokvarteret, men også lokalområdet går det ud over: Man sparker døren ind til en lejlighed og vader simpelthen ind og tager, hvad der er af værdi uanset om folk er hjemme eller ej. Enkelte gør sig også indenfor røverier i millionklassen, og nogle er forhandlere af speed og hash – gruppen sidder på en del af handelen i området.

Euforiserende stoffer

Anvendes i vid udstrækning, specielt hash og speed. De fleste starter dagen med en morgenfed og så går det slag i slag dagen igennem kombineret med alkoholindtagelse.

Virkningen af disse stoffer: Det at man overvuderer sig selv og tror at man kan klare alt, er nødvendig for at livet som udstødt marginalgruppe kan

opretholdes, og fordi det får tiden til at gå hurtigere.

Musik og dans

Heavy Metal og Speed-metal er den foretrukne genre – hård, speeded sound der banker bevidstheden ud af kroppen og giver afløb for aggressionerne i nogle tilfælde, skaber i andre. Idolerne/ heavyudøvernes klare budskaber om vold, død og opløsning, deres sceneoptræden, deres associationer til satanismen fascinerer de unge. »Dansen«, hvis man kan kalde den det, er voldsom og intensiv pga. den hårde rytme: Head-banging der består i at tilskuerne banker deres hoved op og ned i takt til musikken helst lænet helt ind over scenen er kendetegnende. Endvidere dyrkes fænomenet stage-diving, hvor man kravler op på scenen og kaster sig vildt ud over dansende på gulvet. Dansen i sig selv består af en næsten slagsmålsignende måde at kaste sig rundt mellem hinanden på, der udefra set forekommer meget voldsom. Dansen er imidlertid meget kropslig og legaliserer dermed stor kropskontakt. Når man selv har prøvet det, vil man vide, at head-banging gennem en hel aften nærmest fremkalder en form for ekstase, så man bagefter opnår en følelse af renselse.

Sportsudfoldelse

Ingen af de unge er aktive sportsudøvere i traditionel forstand. De fleste har aldrig været medlem af en idrætsforening, mens de der har er holdt op p.g.a. følelsen af ikke at slå til. Foreningernes tidsbestemte aktivitetsudfoldelse passer dårligt overens med gruppens manglende evne til at møde op på

Desexult spiller til Rock Café. Bassisten var formand f. Rock Café gruppen. Bemærk den entusiastiske »stage-diver«.

bestemte tidspunkter. Mange er også i dårlig kondition, idet der ryges, drikkes og lalles for meget. Mange er dog alligevel i besiddelse af stor kropsbevidsthed og alle er meget interesserede i idrætsudfoldelse, så længe det kan ske på deres egne præmisser. Da de bevæger sig rundt i større eller mindre grupper, er det ofte at de stopper op og tager et slag fodbold eller andet, såfremt de møder en bold de kan hugge. Bemærkelsesværdigt nok, er disse unge i besiddelse af en udstrakt grad af social tankegang i forbindelse med idræt. De ændrer reglerne efter eget behov, er ikke-voldelige på banen og prioriterer det legende og det sjove i spillet. Er ikke underlagt noget konkurrenceprincip.

Fart og fare

De unge tiltrækkes kraftigt af fart: Motorcykler, motorcross, biler m.v. stjæ-

les i en uendelighed, da de ikke selv har råd til at anskaffe sig nogle. Mange »dødsførsler« afvikles i form af manddomsprøver, hvor man udfordrer hinanden og døden indirekte. Det kan f.eks. være et spørgsmål om at køre i den forkerte vejbane, eller se, om man kan nå over en jernbaneoverskæring inden toget kommer. Har stor lyst til fritidsaktiviteter der pirrer sanserne/angsten såsom faldskærmsudspring, dykning, motorcross, stunt samt forskellige kampsportsgrene.

Ingen tabuer overfor kropsvæsker

Der eksisterer ikke nogen særlige renlighedsidealiser for gruppen, snarere tværtimod. Blod, pis og sperm opfattes som positive man kan være stolt af som mand. Man taler ofte, og meget og gerne om disse kropsvæsker.

– og så blir der danset, skubbet, puffet og head-banget for fuld udblæsning...

Ingen tidsstruktur

Ingen af dem bærer ure for de har ingenting de skal nå. Livet leves og er her og nu og ikke i morgen. De står op når de vågner, spiser når de er sultne og sover, når de falder om. Har svært ved at holde aftaler på klokkeslæt, hvad enten det er med deres sagsbehandler eller andre – de kommer, når de kommer. Lever spontant i forhold til deres umiddelbare behov – kender ikke til begrebet behovsudskydning.

Sociale netværk

Deres sociale netværk er utroligt stærkt – gruppen ved hele tiden nøjagtigt hvad hinanden laver, hvor man finder hinanden m.v. Ligesom de ikke respekterer den private ejendomsret i samfundet, respekterer de den heller ikke hos hinanden – eller rettere sagt, der eksisterer ikke noget der hedder

ejendomsret hos dem. De sover ofte sammen i mindre grupper, hos dem der nu tilfældigvis har et sted at bo, går i hinandens tøj, bruger hinandens alting. Er altid 100 % loyale og solidariske overfor hinanden – hvis nogen kommer i knibe på den ene eller anden måde forsøger de andre at samle dem op så godt de nu kan.

Lokal identitet

Lokalidentiteten er fantastisk stor – de færdes stort set kun i Gellerup-området, og har det dårligt, hvis de af en eller anden grund er et andet sted. De bliver nervøse og utrygge og tænker kun på at komme tilbage hurtigst muligt.

Forsvarer deres lokalområde med næb og klør og udkæmper kampe mod nabogrupper. Deraf navnet Gellerup-indianere, som de er blevet døbt af et nabo område.

Kender deres lokalområde ud og ind, kender alle smutveje, og er så at sige i stand til at »leve under jorden« i området. Er i stand til med øjeblikks varsel at forsvinde, som var de opslugt af jorden. De fleste af dem er smidt ud af Boligforeningen, men bor alligevel sort derude – ingen kender deres adresser undtagen dem selv.

Såvel som der i Gellerup eksisterer flere delkulturer er Danmark sammensat af forskellige delkulturer.

Den allernyeste socialforskning tager udgangspunkt i, at mange såkaldt uløselige sociale problemer har rod i kultursammenstød. Den viser, at problemerne ikke kan løses, hvis man ikke tager det faktum alvorligt, at der eksisterer adskillige opfattelser af »rigtige« livsformer – altså måder hvorpå man forholder sig til tilværelsen og dermed dagligdagen på.

Hver livsform kræver sine særlige levevilkår. De levevilkår de enkelte livsformer kræver, er desværre ikke de samme.

Tværtimod har livsformerne modsatte rettede interesser med hensyn til levevilkår. Derfor pågår der i vort samfund bestandigt en kamp mellem livsformerne omkring definering af rigtige og rimelige levevilkår.

Jo mere man skaber gode levevilkår, der kun passer til een af livsformerne, jo mere modstand skaber man hos de øvrige livsformer – jo mere tvinges de til at kæmpe for at opretholde det, der fra deres perspektiv er gode levevilkår.

Optimale levevilkår er ikke de samme for socialarbejderne som det er for Gellerup Indianerne.

Kampen mellem livsformerne blev første gang belyst i Thomas Højrup's bog »Det glemte folk«. Bogen var eet

af resultaterne af et forskningsprojekt på Statens Byggeforskningsinstitut, startet af Johannes Møllgaard og Niels Boje Grith. Disse to er byplanforskere, der via deres arbejde kendte til uløselige konflikter i lokalsamfund i forbindelse med gennemførelsen af planlægningsprojekter udtænkt af det offentlige.

I samarbejde med etnologerne Thomas Højrup og Tove Rahbek Christensen viste de, at den offentlige planlægning bygger på, at der eksisterer objektive gode levevilkår – og at man troede, at man ved at gennemføre disse objektive levevilkår for hele befolkningen ville skabe en homogen befolkning.

Man ensretter ikke en befolkning ved at skabe lige gode vilkår for den, man danner tværtimod problemgrupper og modkulturer iblandt de store grupper i samfundet, der har andre livsformer, end den der svarer til de levevilkår man udbreder.

Man bør i stigende grad være opmærksom på hvilke vilkår, der ideelt skal være til stede for hver af de enkelte kulturer for at deres forestillinger om »det gode liv« kan realiseres. Denne viden bør oparbejdes gennem etnologiske analyser blandt særlige delkulturer, således at kendskabet til samme kan danne det fornødne grundlag for løsningsforslagene.

For det første undgår man at fjerne så vitale levevilkår for de enkelte kulturer, så man danner modkulturer og dermed forøger problemerne i stedet for at løse dem.

For det andet kan man undgå at opstille utopiske og fremmedgørende mål for den, som den vil reagere kontra på.

Når en kultur er rimelig stærk, danner den enten en modkultur, hvis dens

vilkår ændres, eller den lever videre på samme måde, men under de ændrede vilkår (det vil ofte sige kriminelt).

Er kulturen derimod ikke stærk nok til at klare de ændrede vilkår smadres den.

Centralistisk orienterede systemer, fra den socialdemokratiske velfærds-

stat til Østeuropas undertrykkende samfundssystemer fremmer dannelsen af ustyrlige subkulturer, fordi der ikke gives plads til eksistensen af forskellige livsformer. Kropskulturen er i forbindelse med opretholdelsen af modstandskulturer af helt grundlæggende betydning.

